

Toelichting bij de Ontwerpwijziging GR Hollandse Waterlinies

DATUM 15-9-2023
AAN College's van GS van N-H, Utr, Gld en N-Br
VAN GO Hollandse Waterlinies

Dit memo is de toelichting op de Ontwerpwijziging van de Gemeenschappelijk Regeling Hollandse Waterlinies. Hierin wordt eerst enige algemene informatie gegeven over de wijziging. Daarna volgt de inhoudelijke toelichting over de wijziging van specifieke onderdelen. Dit ontwerp en deze toelichting heeft het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie op 15 september 2023 aan de college's van GS van Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant aangeboden.

Deze wijziging leidt niet tot enige verandering van bescherming van de Hollandse Waterlinies, de samenwerking aan dit werelderfgoed of investeringen daaraan.

Aanleiding: gewijzigde Wet gemeenschappelijke regeling

De Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) is gewijzigd. Daardoor moeten alle bestaande Gemeenschappelijke Regelingen worden aangepast. De wet vereist dat dit uiterlijk 1 juli 2024 is gedaan.

Het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie (GO) bestaat vanwege de Gemeenschappelijke Regeling Hollandse Waterlinie (GR HW). In Artikel 21 daarvan staat dat het GO-bestuur aan de college's van GS van de deelnemende provincies voorstellen kan doen over wijzigingen aan deze GR. De Ontwerp-wijziging is het voorstel van het GO naar aanleiding van de wetwijziging.

Wat wordt gewijzigd?

De Wgr is gewijzigd om de democratische legitimatie te versterken. Bij veel Provinciale Staten leeft, aldus de wetgever, de gedachte dat de invloed op de taakuitvoering door gemeenschappelijke regelingen klein is. Het doel is om de kaderstellende- en controlerende rol van Provinciale Staten te versterken en de politieke verantwoording over provinciale samenwerking te verbeteren. Dat heeft geleid tot de introductie in de Wgr van meerdere nieuwe instrumenten voor de staten, die vooral de staten in de gelegenheid stellen om aan de voorkant van besluiten en processen betrokken te zijn. Dit is vertaald in o.a.:

- PS hebben nu de mogelijkheid tot zienswijze op ontwerpregeling
- De termijnen in de begrotingscyclus zijn aangepast waardoor PS een maand meer heeft voor het indienen van een zienswijze (van 8 naar 12 weken);
- Het GO heeft een actieve informatieplicht naar PS;
- Het GO kunnen PS om zienswijze vragen over specifieke besluiten.

Hoe heeft het GO het proces gedaan?

In het voorjaar 2023 is het GO gestart met de wijziging van de GR HW. Het bestuur van het GO heeft op 7 maart 2023 het plan van aanpak met planning ter kennisname gekregen. Toen is ook een ambtelijke begeleidingsgroep gestart met daarin juristen, beleidsmedewerkers en programmamanagers van de vier provincies. In juli hebben zij ambtelijk gesproken over een keuzememo met daarin de wettelijk verplichte

veranderingen met ruimte voor keuze. De door hen geadviseerde keuzes heeft het GO-bestuur via de schriftelijke ronde in juli 2023 bevestigd. Daarmee heeft het bestuur per verplichte verandering gekozen voor een bepaalde uitwerking. Ook deze uitwerking in een Ontwerpwijziging heeft bestuurlijke instemming verkregen in de tweede week van september 2023. Daarna is hij met deze toelichting naar de college's gestuurd voor verdere behandeling.

Consequenties

De wijziging heeft voor de GR HW ten opzichte van veel andere GR-en weinig voeten in de aarde. Dat komt omdat deze GR 'beleidsarm' is: het Gemeenschappelijk Orgaan verzorgt vooral de afstemming tussen de provinciale werkzaamheden aan de Hollandse Waterlinies en de gezamenlijke verantwoording naar rijk en UNESCO. De keuzes voor investeringen vinden vooral plaats bij besluitvorming voor de regionale programma's. De regelgeving of wettelijke bevoegdheden voor de ruimte, het milieu, water e.d. veranderen niet. De GR HW is niet van toepassing op deze zaken. Met deze wijziging dragen provincies geen bevoegdheden aan het GO-bestuur over. De wijzigingen hebben geen consequentie voor de wijze waarop we samenwerken, geen financiële gevolgen, geen gevolgen voor de capaciteit.

Wel zijn de data van wettelijke deadlines voor de P&C-cyclus gewijzigd. Daarnaast zal het GO per besluit afwegen in hoeverre hij deze publiceert.

Korte toelichting op de wijzigingen

Termijnen begrotingscyclus (Art. 14, Art 15 lid 1, Art. 15 lid 6, Art 16, lid 2)

De huidige termijnen in de GR HW zijn aangepast aan de nieuwe termijnen in de Wgr.

Openbaar maken vergaderstukken GO (artikel 4 lid 9 GR HW)

Vooruitlopend op de inwerkingtreding van artikel 3.3 van de Wet open overheid voor het bestuur van het GO is de mogelijkheid opgenomen dat de agenda en onderliggende documenten openbaar worden gemaakt. Daarmee kan bij de publicatie van de agenda van de vergadering van het bestuur van de GO de mogelijkheid van participatie per besluit opengesteld worden. Dat is maatwerk. Dan kan bijvoorbeeld via de elektronische weg gereageerd worden. Het GO-bestuur betreft de reacties in haar besluitvorming en maakt kenbaar wat ze met deze reacties heeft gedaan.

Zienswijze over specifieke besluiten van het bestuur (artikel 9 lid 4 GR HW)

De Wgr biedt de mogelijkheid te benoemen welke soorten van besluiten worden voorgelegd aan Provinciale Staten voor zienswijze, anders dan de wettelijk verplichte besluiten zoals de ontwerp-begroting.

Het GO-bestuur kan voor de provincies bindende besluiten nemen over de uitvoering van de taken. Voor dergelijke niet-wettelijke besluiten staat in GR HW artikel 9 lid 2 dat die besluiten worden voorgelegd aan Provinciale Staten.

In deze voorgestelde wijziging zijn geen andere besluiten eraan toegevoegd. Zoals hiervoor al genoemd is deze GR een beleidsarme GR. Het orgaan is niet ingesteld om besluiten te nemen die de kaderstellende, controlerende en budgettaire bevoegdheden van Provinciale Staten raken. Daarnaast worden provinciale en gedeputeerde staten voorzien van informatie vanuit het GO en kunnen de staten ook informatie vragen aan het GO die zij nodig hebben voor het uitoefenen van hun taken.

Participatie van inwoners en belanghebbenden (artikel 9 leden 7-9 GR HW)

In de GR dient te worden opgenomen in welke mate inwoners en belanghebbende kunnen participeren bij besluiten van het GO-bestuur.

Ook hier is van belang in deze de GR de uitvoerende taken in mandaat, dus namens de deelnemende gedeputeerde staten worden uitgevoerd. Participatie betreft de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid; beleid dat vrijwel altijd door de provincies zelf en niet door het GO-bestuur wordt vastgesteld en waarin participatie een onderdeel vormt.

Volgens de Wgr is de participatieprocedure standaard conform afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht. Om maatwerk in de participatie mogelijk te maken, is in deze ontwerpwijziging opgenomen dat het GO-bestuur van deze standaardprocedure kan afwijken door een ander proces te volgen.

Actieve informatieplicht (artikel 11 GR HW)

De informatieplicht is al geregeld in artikel 11 van de GR HW, zij het dat het daar om gevraagde inlichtingen gaat. De wetwijziging gaat uit van een actieve informatieplicht. Het bestuur dient derhalve ook actief de staten te informeren. Daarmee worden alle Provinciale Staten in dezelfde informatiepositie gebracht. Aan de bepaling wordt daarom het woord “ongevraagd” toegevoegd.

Tevens wordt ook op dit onderdeel vooruit gelopen op de inwerkingtreding van artikel 3.3. van de Wet open overheid en de openbaarheid van documenten in de besluitvorming verplicht gesteld. Daarmee is het GO-bestuur transparant in haar besluitvorming naar Provinciale Staten, en uiteraard ook naar de inwoners en belanghebbenden.

Evaluatie (artikel 18 GR HW)

In de Wgr is opgenomen dat er een bepaling over evaluatie in dient te staan. In de huidige GR wordt gesproken over een periodieke evaluatie, maar dat de eerste evaluatie in ieder geval na 6 jaar plaatsvindt. Dat is in 2028. Dat heeft mede te maken met de initiële periode van de werking van deze GR van 12 jaren. In de provincies is het beleid erop gericht om per bestuursperiode (=4 jaar) de gemeenschappelijke regelingen te evalueren. Daarom wordt voorgesteld om in aansluiting bij evaluaties door provincies de termijn van zes jaar te vervangen door vier jaar.

Uittreding (artikel 20 GR HW)

De Wgr bepaalt dat in de GR de gevolgen van uittreding voor de uittreder, de achterblijvende deelnemers en het GO bepaald dienen te worden. De huidige bepaling in Artikel 20 voldoet op zich daaraan en hoeft daarom niet te wijzigen om te voldoen aan de Wgr. Wel is bij de evaluatiebepaling (Artikel 18) opgenomen dat in de evaluatie uitdrukkelijk aandacht zal worden besteed aan de invulling en de condities van de voorwaarden van uittreding.

Overigens is uittreding pas mogelijk na twaalf jaren na de oprichting van het GO.